

Svet
Evropske unije

Bruselj, 15. december 2021
(OR. en)

14964/21

COEST 327

DOPIS

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	delegacije
Zadeva:	Skupna izjava z vrha vzhodnega partnerstva (Bruselj, 15. december 2021)

V prilogi vam pošiljamo skupno izjavo s šestega vrha vzhodnega partnerstva, o kateri so se udeleženci in udeleženke vrha dogovorili 15. decembra 2021 v Bruslju.

Skupna izjava z vrha vzhodnega partnerstva

„Okrevanje, odpornost in reforme“

Bruselj, 15. december 2021

Voditelji in voditeljice držav ali vlad Republike Armenije, Republike Azerbajdžan, Gruzije, Republike Moldavije in Ukrajine, predstavniki in predstavnice Evropske unije ter voditelji in voditeljice držav ali vlad njenih držav članic so se 15. decembra 2021 sestali v Bruslju. Svoj prispevek so vrhu dali tudi predsednik Evropskega parlamenta ter predstavniki in predstavnice Odbora regij, Evropskega ekonomsko-socialnega odbora, Evropske investicijske banke in Evropske banke za obnovo in razvoj, konference regionalnih in lokalnih oblasti za vzhodno partnerstvo in Parlamentarne skupščine Euronest.

1. Sestali smo se, da ponovno potrdimo trdno zavezanost našemu strateškemu, ambicioznemu in v prihodnost usmerjenemu vzhodnemu partnerstvu, ki je še naprej trdno utemeljeno na skupnih temeljnih vrednotah, vzajemnih interesih, vključujočnosti in diferenciaciji ter na odgovornosti vsakega posameznega udeleženca, pa tudi na vzajemni in skupni odgovornosti za partnerstvo. Naše partnerstvo kot posebna razsežnost evropske sosedске politike omogoča, da se med Evropsko unijo in vzhodnoevropskimi partnerji vzpostavijo tesnejše vezi. Njegov namen je podpirati stabilnost, blaginjo in vzajemno sodelovanje ter okrepiti našo zavezanost potrebnim reformam, v njegovem okviru pa naj bi v korist vseh naših državljanov in državljanek obravnavali tudi svetovne in regionalne izzive, s katerimi se soočamo.

VREDNOTE

2. Povezuje nas skupna odločenost, da nadalje okrepimo demokracijo in pravno državo v naših družbah. Varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin, vključno s pravicami pripadnikov in pripadnic manjšin, spodbujanje vključujočih družb in zavzemanje za enakost spolov ter dosledno spoštovanje načel in norm mednarodnega prava so še naprej temelji našega partnerstva, s katerimi je podkrepljeno naše skupno delo na vseh prednostnih področjih. Evropska unija je pri svojem podpiranju ozemeljske nedotakljivosti v okviru mednarodno priznanih meja, neodvisnosti in suverenosti vseh vzhodnih partneric še naprej zavezana namenom in načelom Ustanovne listine ZN, Helsinške sklepne listine iz leta 1975 in Pariške listine iz leta 1990, ki jih dosledno spoštuje in upošteva, saj so temeljni del naše skupne vizije o mirni in enotni Evropi.
3. Ponovno potrjujemo svoje zaveze, sprejete na prejšnjih srečanjih na vrhu in v dvostranskih sporazumih, ter našo odločenost, da bomo pri njih vztrajali. Naš ambiciozni program reform in poglobljeno sodelovanje sta še naprej nujen pogoj za napredovanje in podporo na tej poti: k večjemu blagostanju in stabilnosti, miru, trajnostnosti in odpornosti v regiji, predvsem v razmerah pandemije COVID-19. Namen našega sodelovanja in podpore je predvsem doseganje ključnih globalnih ciljev politike, vključno s Pariškim sporazumom o podnebnih spremembah in agendo ZN za obdobje do leta 2030 ter njenimi cilji trajnostnega razvoja.
4. Še vedno smo globoko zaskrbljeni zaradi nenehne destabilizacije in kršitev načel mednarodnega prava v številnih delih regije vzhodnega partnerstva, ki ogrožajo mir, varnost in stabilnost. Pozivamo k oživitvi prizadevanj za mirno reševanje nerešenih konfliktov v regiji vzhodnega partnerstva na podlagi načel in norm mednarodnega prava. Mirno reševanje konfliktov, gradnja zaupanja in dobri sosedski odnosi so bistveni za gospodarski in socialni razvoj ter sodelovanje. Pozdravljamo prizadevanja in okrepljeno delovanje ter večjo vlogo EU pri preprečevanju in reševanju konfliktov ter vzpostavljanju zaupanja v okviru obstoječih dogovorjenih pogajalskih formatov in procesov ali v podporo le-tem, po potrebi tudi s prisotnostjo na terenu.

5. Obseg in globino našega sodelovanja določajo naši sporazumi in bosta še naprej odvisna od ambicij in potreb EU in partneric, pa tudi od hitrosti in kakovosti reform. Prepričani smo, da bo pristop EU, ki temelji na spodbudah („več za več“ in „manj za manj“), še naprej v korist tistim partnericam, ki najbolj odločno izvajajo reforme.
6. Ponovno potrjujemo suvereno pravico vsake partnerice, da izbere raven ambicij in ciljev, ki si jih prizadeva uresničiti v odnosih z Evropsko unijo. Poudarjamo, da je to konstruktivno partnerstvo, ki ni usmerjeno proti nikomur, temveč je njegov namen prispevati k miru in blaginji vseh držav v sosedstvu. Vzhodno partnerstvo bo še naprej vključujoče in prožno, kar bo omogočilo skupno reševanje skupnih regionalnih in svetovnih izzivov na številnih področjih, tudi s tesnejšim sektorskim sodelovanjem in izmenjavami. V zvezi s tem poudarjamo, da je naš posebni cilj krepitev in podpiranje regionalnega sodelovanja v regiji vzhodnega partnerstva, vključno z izboljšanjem povezav in prometne povezljivosti.

PARTNERSTVO

7. Pozdravljamo dejstvo, da so začeli v celoti veljati pridružitveni sporazumi ter poglobljena in celovita prostotrgovinska območja z Gruzijo, Republiko Moldavijo in Ukrajino, v slednjem primeru na podlagi sklepa voditeljev in voditeljic držav ali vlad EU iz decembra 2016.

8. V tem okviru priznavamo evropske težnje in evropsko izbiro zadevnih partneric, kakor je navedeno v pridružitvenih sporazumih. Sporazumi predvidevajo pospešeno politično pridruževanje in gospodarsko povezovanje z Evropsko unijo. Pozdravljamo dosedANJI napredek in spodbujamo dosledno izvajanje teh pridružitvenih sporazumov ter njihovih poglobljenih in celovitih prostotrgovinskih območij. Opozarjamo, da učinkovito izvajanje pridružitvenih sporazumov ter njihovih poglobljenih in celovitih prostotrgovinskih območij skupaj s širšim procesom približevanja zakonodaje in potrebnimi reformami prispeva k vzpostavitvi pogojev za okrepljene gospodarske in trgovinske odnose z EU, ki vodijo k nadaljnjemu postopnemu gospodarskemu vključevanju v notranji trg Evropske unije, kot je predvideno v pridružitvenih sporazumih. EU ostaja zavezana podpiranju prizadevanj pridruženih partneric v zvezi s tem.
9. EU in zainteresirane partnerice pozdravljajo začetek veljavnosti sporazuma CEPA med EU in Armenijo marca 2021 ter dosedANJI napredek, hkrati pa spodbujajo njegovo dosledno izvajanje, ki vodi v novo raven partnerstva.
10. EU in zainteresirane partnerice pozdravljajo tudi napredek v tekočih pogajanjih med EU in Azerbajdžanom o novem celovitem sporazumu.
11. EU obžaluje odločitev beloruskih oblasti, da prenehajo sodelovati v vzhodnem partnerstvu, in je pripravljena na ponovno sodelovanje z njimi, takoj ko bodo vzpostavljeni potrebni pogoji za mirno demokratično tranzicijo na podlagi skupne agende, utemeljene na skupnih vrednotah in interesih. Medtem še naprej sodeluje z beloruskimi državljani in državljanke, civilno družbo in neodvisnimi mediji ter jih podpira. Celovit načrt gospodarske podpore demokratični Belorusiji v višini do 3 milijarde EUR odraža zavezo EU, da podpre demokratično izbiro beloruskega ljudstva. EU ob opozarjanju na svoje predhodne izjave obsoja instrumentalizacijo migrantov in migrantk ter beguncev in begunk s strani beloruskih oblasti, kakor tudi vse druge primere instrumentalizacije migrantov in migrantk v politične namene.

12. EU v skladu z načeloma diferenciacije in vključevanja priznava pobudo treh pridruženih partneric, tj. Gruzije, Republike Moldavije in Ukrajine, da okrepijo sodelovanje z EU, ter je seznanjena z izboljšanim usklajevanjem med njimi glede zadev skupnega interesa, povezanih z izvajanjem pridružitvenih sporazumov ter poglobljenih in celovitih prostotrgovinskih območij, ter glede sodelovanja v okviru vzhodnega partnerstva. V zvezi s tem bodo EU in vse zainteresirane partnerice na podlagi dosedanjega napredka v okviru skupnih razprav o reformah, povezanih s pridružitvijo, preučile možnosti za okrepljeno sektorsko sodelovanje, med drugim tudi na področjih dvojnega, zelenega in digitalnega, prehoda, povezljivosti, energetske varnosti, pravosodja in notranjih zadev, strateškega komuniciranja in zdravstva, da bi tako olajšale dosledno izvajanje pridružitvenih sporazumov ter poglobljenih in celovitih prostotrgovinskih območij. Hkrati EU še naprej poudarja pomen načela vključujočnosti, ki vsem zainteresiranim partnericam daje enak dostop do priložnosti in virov.
13. Še naprej smo pripravljeni za vsako posamezno tretjo državo na podlagi skupnih vrednot preučiti možnost sodelovanja, tudi kot dopolnitev drugih regionalnih oblik sodelovanja, kot je sinergija Črnega morja, kjer bi tako sodelovanje prispevalo k ciljem vzhodnega partnerstva in jim prineslo dodano vrednost.

ODPORNOST IN BLAGINJA

14. Prizadevali si bomo za okrepitev našega sodelovanja, tudi na podlagi skupnega sporočila „Politika vzhodnega partnerstva po letu 2020: Krepitev odpornosti – vzhodno partnerstvo, ki prinaša koristi za vse“¹ ter kot rezultat celovitih posvetovanj z državami članicami, vzhodnimi partnerskimi državami in drugimi deležniki v okviru vzhodnega partnerstva in njihovih prispevkov. Krepitev odpornosti ostaja glavni cilj politike v okviru našega programa za „okrevanje, odpornost in reforme“, zasnovanega na dveh stebrih upravljanja in naložb. Pozdravljamo sklop konkretnih prednostnih nalog po letu 2020, ki so povzete v prilogi, in izpostavljammo zlasti poudarek na ustvarjanju konkretnih koristi za ljudi. Novi program bo podprt z regionalnim gospodarskim in naložbenim načrtom v vrednosti 2,3 milijarde EUR, ki bi lahko mobiliziral do 17 milijard EUR javnih in zasebnih naložb za regijo. Ta večdržavni in večsektorski naložbeni načrt je namenjen celotni regiji vzhodnega partnerstva. Glede na nerešene izzive poudarjamo, da sta stalen napredek pri reformah v partnerskih državah in njegovo spremljanje ob tesnem usklajevanju z državami članicami EU, zlasti na področjih skupnih temeljnih vrednot in upravljanja, pravne države, reforme pravosodnega sektorja in boja proti korupciji, še vedno ključnega pomena za doseganje ciljev vzhodnega partnerstva in uspešno izvajanje njegovega programa, vključno z gospodarskim in naložbenim načrtom. Podpora EU bo odražala pristop, ki temelji na pogojih in spodbudah, ter bo pogojena z izvajanjem dogovorjenih reform. To bo vplivalo na strukturne reforme, zlasti na področju pravne države, reforme pravosodja in boja proti korupciji.

¹ Dok. JOIN (2020) 7 final, 18.3.2020.

15. Da bi povečali odpornost, se bomo osredotočili na krepitev pravne države, vzpostavitev učinkovite, pregledne in odgovorne javne uprave na vseh ravneh upravljanja, preprečevanje goljufij, korupcije in gospodarskega kriminala, boj proti organiziranemu kriminalu ter krepitev varnosti in kibernetске odpornosti, tudi odpornosti proti kibernetским in hibridnim grožnjam. Opozarjamo na pomen okrepitve, kjer je to ustrezno, varnostnega dialoga in sodelovanja na področju SVOP, ter v zvezi s tem pozdravljamo koristen prispevek partneric k misijam in operacijam EU ter podporo, ki jo EU nudi v okviru evropskega mirovnega instrumenta. Spodbujala se bo postopna konvergenca na področju zunanje in varnostne politike v skladu z zavezami, ki so jih partnerice sprejeli do EU. Ponovno potrjujemo tudi pomen izboljšanja strateške komunikacije za krepitev odpornosti, vključno z bojem proti dezinformacijam in manipulaciji z informacijami, ter pozivamo k odločnejšim in bolj strateškim pristopom, pa tudi k poglobljenemu sodelovanju med EU in vzhodnimi partnerji. Poudarjamo pomen dobro delujočega medijskega okolja in svobode govora ter priznavamo potrebo po okrepljeni podpori neodvisnim medijem. Partnerstvo si bo prizadevalo za krepitev okolja, ki bo spodbudno za civilno družbo, ter za participacijo mladih, kot je bilo poudarjeno novembra 2021 na petem forumu mladih vzhodnega partnerstva v Sloveniji, reformo izobraževanja, krepitev neodvisnih medijev, krepitev demokracije, preprečevanje hujskaškega govora in provokativnih dejanj, spodbujanje in vključevanje enakosti spolov, varstvo človekovih pravic, krepitev zdravstvene odpornosti ter dejavnosti za izboljšanje zakonite mobilnosti in mobilnosti delovne sile v skladu z nacionalnimi pristojnostmi ob skupnih prizadevanjih za odpravo nedovoljenih migracij.

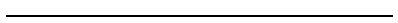
16. Prav tako se bomo osredotočili na krepitev gospodarske odpornosti s spodbujanjem trgovinskega in gospodarskega povezovanja, naložb in dostopa do financiranja, boljšo prometno povezljivost ter naložbe v ljudi in družbe znanja. V zvezi s tem EU in zainteresirane partnerice pozdravljajo nedavni podpis sporazumov o skupnem zračnem prostoru z Armenijo in Ukrajino. Pozdravljajo tudi sporazume z Armenijo, Gruzijo, Republiko Moldavijo in Ukrajino za njihovo pridružitvev programu Obzorje Evropa. Prav tako pozdravljajo dokončanje projekta južnega plinskega koridorja, ki je prispeval k diverzifikaciji virov plina in dobavnih poti v EU. Kot je bilo potrjeno na tretjem ministrskem srečanju o okolju in podnebnih spremembah junija 2021 na Portugalskem, si bomo prizadevali za krepitev okoljske in podnebne odpornosti s spodbujanjem zelenega prehoda z naložbami in sodelovanjem na področju krožnega gospodarstva, zelene rasti in prilagajanja podnebnim spremembam ter krepitvijo biotske raznovrstnosti. EU podpira okrepitev prizadevanj partnerskih držav za podnebno nevtralnost do leta 2050 s postopnim opuščanjem premoga in ambicioznejšimi nacionalno določenimi prispevki ter si bo skupaj z njimi prizadevala za pospešitev njihovega uresničevanja v skladu s zavezami s konference COP26. S skupnimi močmi bomo pospešili tudi proces energetskega prehoda za zmanjšanje ogljičnega odtisa in nadaljnjo okrepitev vključujočega trajnostnega razvoja v energetske sektorju, po potrebi v skladu s strategijo evropske energetske unije. Okrepili bomo prizadevanja, da bi okrepili energetske varnost v spreminjajočih se okoliščinah in preprečili izkoriščanje plina kot orožja ali geopolitičnega vzvoda. Okrepili bomo tudi jedrsko varnost. Pospešili bomo prehod na trajnostno in pametno mobilnost. Prizadevali si bomo za pospešitev digitalne preobrazbe, vključno z naložbami v digitalno infrastrukturo in e-upravo. Na podlagi regionalnega sporazuma o gostovanju bomo nadalje preučili možnost vzpostavitve skupnega prostora mednarodnega gostovanja, vključno z ekonomsko vzdržnim znižanjem cen gostovanja med EU in vzhodnimi partnericami.

SOLIDARNOST

17. Podnebna kriza ter okoljski, podnebni in energetski izzivi zahtevajo nujno ukrepanje vseh strani. Opozarjamo, da socialno-ekonomsko okrevanje in dolgoročni razvoj po COVID-19 zagotavljata priložnost za krepitev odpornosti z vlaganjem v trajnostno povezljivost ter pospeševanjem zelenega in digitalnega prehoda v okviru pristopa, ki zajema celotno gospodarstvo in pri katerem nihče ni zapostavljen. K temu se zavezujemo, da bi povečali zaposljivost in ustvarili priložnosti za dostojna delovna mesta, ob hkratnem prizadevanju za prehod na podnebno nevtralna, krožna in z viri gospodarna gospodarstva do leta 2050.
18. V boju proti pandemiji COVID-19, ki predstavlja izziv brez primere za naše zdravstvene sisteme, gospodarstva in družbe, smo združeni v solidarnosti. Po hitrem svežnju podpore Ekipe Evropa v višini več kot 2,5 milijarde EUR, mobiliziranem od leta 2020, potrjujemo, da so EU in njene države članice še naprej zavezane podpori partnerskim državam pri obvladovanju pandemije, v procesu cepljenja, boju proti proticepilnim dezinformacijam in spodbujanju dolgoročneje zdravstvene odpornosti. Pozdravljamo dejstvo, da je bilo partnerskim državam prek instrumenta COVAX in mehanizma EU za izmenjavo cepiv darovanih več kot 13 milijonov odmerkov cepiva, ter cenimo dodatno podporo EU v okviru pobude Ekipe Evropa za zagotavljanje dostopa do cepiv proti COVID-19 vzhodnemu partnerstvu, ki naj bi v prihodnjih mesecih spodbudila nadaljnje dobave. Pozdravljamo vzajemno priznavanje digitalnih COVID-19 potrdil z Armenijo, Gruzijo, Republiko Moldavijo in Ukrajino in kmalu Azerbajdžanom, kar omogoča varnejše in lažje potovanje v EU in iz nje. Pozivamo h globalni solidarnosti, okrepljenemu mednarodnemu sodelovanju in učinkovitemu multilateralizmu, da bi zaježili, ublažili in premagali pandemijo in njene posledice, kar je skupaj z nadaljevanjem prizadevanj za cepljenje, tudi s prispevanjem k pravični razdelitvi cepiv po svetu in z učinkovitimi kampanjami cepljenja, bistvenega pomena, če želimo premagati virus.

SKUPNA ODGOVORNOST

19. Pozivamo k okrepitvi skupne odgovornosti in ponovno potrjujemo pomen vključujočega sodelovanja vseh delov družbe, pri čemer poudarjamo, da je treba nadalje angažirati civilno družbo, zlasti mlade, in promovirati enakost spolov, strpnost in medkulturni dialog. Sodelovanje s civilno družbo, tudi prek foruma civilne družbe v okviru vzhodnega partnerstva in številnejših stikov z lokalnimi organizacijami civilne družbe in socialnimi partnerji ter njim namenjene ciljno usmerjene podpore, ostaja sestavni del tega partnerstva. Potrjujemo pomen večstranske razsežnosti sodelovanja v okviru vzhodnega partnerstva in pozivamo k nadaljnjemu delu za izboljšanje sedanje strukture, da bi se prilagodili novim prednostnim nalogam ter povečali njeno prožnost in učinkovitost. Pozdravljamo in želimo še naprej spodbujati vlogo parlamentarne skupščine Euronest, konference regionalnih in lokalnih oblasti za vzhodno partnerstvo (CORLEAP) ter drugih ključnih deležnikov, vključno s forumom civilne družbe v okviru vzhodnega partnerstva, ter pozdravljamo bolj sistematično sodelovanje z možganskimi trusti ter evropskimi in mednarodnimi finančnimi institucijami.
20. Z zanimanjem pričakujemo naslednji vrh vzhodnega partnerstva leta 2023, ki bo prvi mejnik za ovrednotenje in pregled izvajanja nove generacije prednostnih nalog in ciljev.

Prednostne naloge vzhodnega partnerstva po letu 2020

Kot je določeno v odstavku 14 skupne izjave, so v tej prilogi povzeti cilji politik za program vzhodnega partnerstva po letu 2020 na podlagi skupnega sporočila „Politika vzhodnega partnerstva po letu 2020: Krepitev odpornosti – vzhodno partnerstvo, ki prinaša koristi za vse“² in skupnega dokumenta služb Komisije: „Okrevanje, odpornost in reforme: prednostne naloge vzhodnega partnerstva po letu 2020“³ ter kot rezultat celovitega posvetovanja z državami članicami, vzhodnimi partnerskimi državami in drugimi deležniki v okviru vzhodnega partnerstva ter njihovih prispevkov.

Ti cilji politike so zasnovani na dveh stebrih: 1) upravljanje in 2) naložbe (ki bodo podprte z gospodarskim in naložbenim načrtom z vodilnimi pobudami za posamezne države, ki jih je treba uresničevati z vsako od partnerskih držav). Ta celoviti program, utemeljen na spoštovanju demokracije, človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter enakosti spolov, bo podprt z orodji in načini podpore EU, vključno z instrumentom za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje (NDICI) – Globalna Evropa.

S pomočjo poenostavljene strukture za večstransko sodelovanje v okviru vzhodnega partnerstva se bo spremljalo izvajanje skupnega programa za okrevanje, odpornost in reforme na celosten in sistematičen način, usmerjen v rezultate. Izvajanje prihodnjega programa bo zagotovilo skupno odgovornost in skupno zavezanost ter dopolnjevanje z dvostranskimi prednostnimi nalogami. Prilagojen bo potrebam in interesom posamezne partnerske države v skladu z načeli politike vzhodnega partnerstva. Predlagani cilji so okvirni ter temeljijo na ocenah in pretekli uspešnosti.

1. Steber upravljanja

Predlagani program v okviru stebra upravljanja vključuje naslednje prednostne naloge in ukrepe:

² Dok. JOIN (2020) 7 final, 18.3.2020.

³ Dok. SWD (2021) 186 final, 2.7.2021.

Skupaj za odgovorne institucije, pravno državo in varnost

1. Dobro upravljanje na vseh ravneh je ključnega pomena za zaupanje državljanov v njihove vlade. Pravna država, uspešne protikorupcijske politike, boj proti organiziranemu kriminalu in okrepljena varnost so temelj delujočih vključujočih in participativnih demokracij ter močnih in odpornih družb. So tudi pomembni predpogoji za trajnostni gospodarski in družbeni razvoj partnerskih držav.
2. Kar zadeva reformo pravosodja, bo poudarek na usklajevanju pravosodnih sistemov in zakonodajnih okvirov partnerskih držav z evropskimi standardi, da se državljanom in državljkam zagotovi pregledno, neodvisno, odgovorno, učinkovito in strokovno pravno varstvo. K temu cilju bodo prispevali izboljšano merjenje in spremljanje reforme pravosodja ter poročanje o njej, ohranjanje avtonomije tožilstva, izboljšanje vodenja sodnih zadev ter ustanovitev ali okrepitev neodvisnih ustanov za usposabljanje.
3. Da bi zagotovili odgovorno, pregledno in učinkovito javno upravo na vseh ravneh, sta predvideni ustanovitev akademije vzhodnega partnerstva za javno upravo in okrepitev sheme EU za spremljanje na delovnem mestu, skupaj s spodbujanjem enakosti spolov in enakega dostopa do virov s sistematičnim vključevanjem vidika spola, tudi pri pripravi proračuna. Podpirala se bodo prizadevanja za decentralizacijo, ki bodo pripomogla h krepitvi lokalne in regionalne samouprave. Okrepili se bodo upravljanje, preglednost in odgovornost na področju javnih financ. Priprava in razširjanje neodvisnih, zanesljivih, primerljivih statističnih podatkov, pri katerih se bo upošteval vidik spola in ki bodo razčlenjeni po spolu, bosta partnerskim državam v pomoč pri oblikovanju politik, podprtih z dokazi.

4. Preverljiva prijava premoženja javnih uradnikov in uradnic je pomemben cilj v boju proti goljufijam, korupciji in gospodarskemu kriminalu. Razvili in dodatno konsolidirali se bodo strateški, pravni in institucionalni okviri za preprečevanje goljufij in korupcije ter boj proti njim v skladu z evropskimi in mednarodnimi standardi, vključno z obveznostmi iz Konvencije ZN proti korupciji. S sprejetjem zakonodaje v skladu s standardi EU in izvedbenimi mehanizmi za večjo preglednost in javni nadzor se bo izboljšala kakovost javnih naročil. Potrebni so trdni in učinkoviti okviri za finančne preiskave, preprečevanje pranja denarja, odvzem premoženjske koristi in dejansko lastništvo. Spodbujalo se bo hitro in učinkovito sodelovanje med partnerskimi državami in ustreznimi organi EU, kot so Eurojust, Europol, Evropsko javno tožilstvo in Evropski urad za boj proti goljufijam.
5. Kar zadeva boj proti organiziranemu kriminalu in krepitev varnosti, se bosta okrepila sodelovanje in izmenjava informacij z ustreznimi organi EU na področju kazenskega pregona, odzivanja na izredne razmere ter drog in zasvojenosti z drogami, izboljšala pa se bo tudi zmogljivost za ocenjevanje ogroženosti. Obravnavali se bodo skupni varnostni izzivi in grožnje, med drugim prek Evropske večdisciplinarne platforme proti grožnjam kriminala (EMPACT); poleg tega bo uvedena in se bo po potrebi uporabljala metodologija za ocenjevanje ogroženosti zaradi hudih kaznivih dejanj in organiziranega kriminala (SOCTA), vzpostavljeni ali okrepljeni pa bodo tudi nacionalni observatoriji za področje drog in sistemi zgodnjega opozarjanja. Okrepila se bodo prizadevanja za boj proti trgovini z ljudmi, pri čemer bo posebna pozornost namenjena ženskam in otrokom. Izboljšala se bo zmogljivost za boj proti obsežnemu tihotapljenju vseh vrst blaga, s posebnim poudarkom na organiziranem kriminalu in varnosti proizvodov.

6. Podpirali se bodo spodbujanje mirnega reševanja nerešenih konfliktov, preprečevanje konfliktov ter prizadevanja za krepitev zaupanja in za spravo. Okrepila se bo pomoč prebivalstvu, ki so ga prizadeli konflikti, pa tudi vloga žensk in mladih pri vzpostavljanju miru. Prav tako se bodo okrepili varnostno sodelovanje in dialogi ter praktično sodelovanje v okviru skupne varnostne in obrambne politike (SVOP) v skladu s paktom o civilnih vidikih SVOP, pa tudi prispevki partneric k evropskim civilnim in vojaškim misijam in operacijam ter po potrebi podpora iz evropskega mirovnega instrumenta. Omogočila se bo lažja izmenjava izkušenj in znanja med EU in partnerskimi državami; poleg tega se bodo zagotovile priložnosti za usposabljanje in krepitev zmogljivosti na področjih preprečevanja hibridnih groženj in kibernetike varnosti, po možnosti vključno s simulacijskimi vajami z zainteresiranimi partnericami. Nadaljnje sodelovanje na področju civilne zaščite in pri obvladovanju tveganja nesreč prek mehanizma EU na področju civilne zaščite bo ključno za boljše preprečevanje naravnih nesreč in nesreč, ki jih povzroči človek, ter pripravljenost in odzivanje nanje.
7. Kar zadeva kibernetiko odpornost in kibernetiko kriminaliteto, je ključni cilj okrepiti okvir za prepoznavanje in ocenjevanje hibridnih groženj ter izboljšati zmogljivosti partneric za boj proti kibernetiki kriminaliteti in povečanje kibernetike odpornosti, pri čemer je izhodišče Budimpeška konvencija Sveta Evrope. To bo doseženo z izboljšanjem usklajenosti s pravnim in institucionalnim okvirom politike EU ter okvirom politike na področju kibernetike kriminalitete, izvajanjem programov usposabljanja v zvezi s kibernetiko kriminaliteto in elektronskimi dokazi, sočasnim izvajanjem operacij, povezanih s kibernetiko kriminaliteto, in po potrebi uvedbo Europolove metodologije za oceno ogroženosti zaradi internetnega organiziranega kriminala.

Skupaj za odporne, pravične in vključujoče družbe z zagotovljeno enakostjo spolov

8. Za spodbujanje ugodnega okolja za civilno družbo, vključno s socialnimi partnerji, bo EU med drugim zagotovila podporo za 2 500 lokalnih organizacij civilne družbe in podporo na novih področjih, kot so socialne inovacije, socialno gospodarstvo in socialno podjetništvo. Posebna podpora se bo namenila organizacijam, ki delujejo zunaj prestolnic, na območjih, ki so jih prizadeli konflikti, in v lokalnih jezikih, ter ženskim organizacijam. Podvojilo se bo število mladih evropskih ambasadorjev in ambasadorok, izboljšalo se bo povezovanje med nacionalnimi mladinskimi sveti in drugimi predstavniškimi mladinskimi organizacijami, okrepila pa se bosta tudi kulturno sodelovanje in medkulturni dialog.

9. Da bi vlade prevzele odgovornost in prispevale k boju proti dezinformacijam, bo EU zagotovila podporo za neodvisne medijske hiše, ki ustvarjajo raznolike visokokakovostne in na dejstvih temelječe vsebine, tudi v nacionalnih in lokalnih jezikih. Spodbujalo se bo tudi boljše regulativno okolje za neodvisne, zanesljive in verodostojne medije. Okrepile se bodo večšine na področju medijev, informacij in digitalne pismenosti ter kritičnega razmišljanja, da bi ljudi zaščitili pred dezinformacijami.
10. Spodbujala se bo pluralistična, vključujoča, participativna in predstavniška demokracija v skladu s standardi OVSE in Sveta Evrope, izboljšal se bo parlamentarni nadzor, spodbujal se bo politični pluralizem, obravnavali pa se bodo tudi digitalni izzivi za demokratične procese.
11. Kar zadeva varstvo človekovih pravic, se bodo človekove pravice, ki jih je treba uresničevati brez vsakršne diskriminacije, odločno branile v skladu s sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice, kar vključuje priznavanje njihove univerzalnosti, nedeljivosti in neodvisnosti. V tem kontekstu bo priznana in zaščitena vloga, ki jo imajo zagovorniki in zagovornice človekovih pravic pri njihovem uveljavljanju. Ključnega pomena bo pravočasna izvršitev sodb Evropskega sodišča za človekove pravice. Treba bi bilo zaščititi in nadalje razviti pravne okvire za zaščito manjšin. Poleg tega se bosta ob upoštevanju skupnega sporočila Evropske komisije in visokega predstavnika o tretjem akcijskem načrtu za enakost spolov na vseh področjih politike spodbujala enakost spolov in opolnomočenje žensk, med drugim z ukrepi za sprostitev potenciala žensk na trgu dela, odpravljanje poklicne in sektorske segregacije ter odpravljanje plačne vrzeli med spoloma. Podjetnice bodo imele več priložnosti za usposabljanje in 40 % vseh posojil za MSP, ki jih podpira EU, bo namenjenih podjetjem, ki jih vodijo ženske. Enakost spolov bo pomemben cilj pri skoraj vseh naložbah EU. Še vedno je mogoče pristopiti k Istanbulski konvenciji Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami. Kar zadeva spoštovanje pravic pripadnikov in pripadnic narodnih manjšin, kot so določene v konvencijah ZN in Sveta Evrope ter protokolih k njim, se bosta nadaljevala vsebinski dialog z njihovimi predstavniki in predstavnicami ter tesno sodelovanje z Beneško komisijo na področju zadevne zakonodaje.

12. Kar zadeva mobilnost, bi morali obstoječi brezvizumski režimi še naprej učinkovito delovati in zagotavljati stalno izpolnjevanje meril za liberalizacijo vizumskega režima. Če bodo izpolnjeni pogoji, bi lahko razmislili o novem dialogu o liberalizaciji vizumskega režima. Zagotoviti bi bilo treba izvajanje sporazumov z ustreznimi partnericami o poenostavitvi vizumskih postopkov in ponovnem sprejemu. Reševali se bodo izzivi, povezani z migracijami, vključno z bojem proti nedovoljenim migracijam in obravnavanjem vprašanja neutemeljenih prošelj za azil, ter okrepilo vračanje in ponovni sprejem ter spodbujanje zakonitih migracij, tudi s partnerstvi na področju migracij in mobilnosti, v skladu z nacionalnimi pristojnostmi. Krepitev zmogljivosti bo še intenzivnejša, med drugim v sodelovanju z agencijami EU, zlasti Evropsko agencijo za mejno in obalno stražo. Tako se bo učinkovito in integrirano upravljanje meja še okrepilo. Naš cilj je spodbuditi povezave med migracijami in razvojem ter prispevati k izboljšanju institucionalnih zmogljivosti in politik partnerskih vlad za učinkovito upravljanje migracij ob hkratnem zagotavljanju dvostranskega in večstranskega usklajevanja med državami izvora in tranzita ter namembnimi državami v skladu z nacionalnimi pristojnostmi, da bi zagotovili zaščito migrantskih delavcev in delavk, spodbujali učinkovito vključevanje migrantov in migrantk ter izkoristili potencial priseljevanja in izseljevanja za spodbujanje trajnostnega razvoja v skladu s cilji trajnostnega razvoja.
13. Prizadevanja za odpornost zdravstvenega sistema bodo poleg takojšnje podpore za obvladovanje pandemije COVID-19 vključevala izboljšanje zdravstvenih sistemov, kar naj bi pripomoglo k cenejšim in dostopnejšim zdravstvenim storitvam. Cilj je cepiti 850 000 zdravstvenih delavcev in/ali jim zagotoviti boljše terapije, opremo in delovne pogoje. Izboljšalo se bo sodelovanje na področju digitalnih potrdil o cepljenju, povečala pa se bo tudi pripravljenost za obvladovanje izrednih zdravstvenih razmer.

Strateško komuniciranje

14. Okrepljene kampanje bodo prispevale k bolj usklajenemu znamčenju EU v lokalnem kontekstu na vseh ravneh, podpora pa bo namenjena tudi strateškim komunikacijskim zmogljivostim partnerskih držav, zlasti kot pomoč v boju proti dezinformacijam z zagotavljanjem resničnih in točnih informacij za državljane. Sodelovanje s ciljnimi skupinami, ki imajo vlogo multiplikatorjev, in intenzivnejše sodelovanje z mladimi bosta prispevala k boljši informiranosti javnosti.

15. Vzhodno partnerstvo bo poglobilo izmenjave na vseh ravneh, vključno s parlamenti (prek Euronest), lokalnimi in regionalnimi oblastmi (prek CORLEAP) ter civilno družbo, zlasti prek foruma civilne družbe v okviru tega partnerstva.

2. Naložbeni steber

Predlagani program v okviru naložbenega stebra bo podprt z gospodarskim in naložbenim načrtom za regijo, ki bo vključeval niz vodilnih pobud za vsako od partnerskih držav, in bo podpiral okrevanje po pandemiji z uporabo posebnih orodij EU, tudi z mešanim financiranjem in jamstvi.

Vključuje naslednje prednostne naloge in ukrepe:

Skupaj za odporna, trajnostna in povezana gospodarstva

16. S spodbujanjem nujno potrebnega socialno-ekonomskega okrevanja po pandemiji COVID-19 in hkratnim pospeševanjem dvojnega, zelenega in digitalnega, prehoda naj bi ustvarili gospodarske priložnosti ter zagotovili blaginjo in dostojno delo za vse.
17. Kar zadeva trgovinsko in gospodarsko povezovanje, bo prednost namenjena krepitvi poslovnega okolja ter spodbujanju trgovine in naložb, ob izkoriščanju priložnosti, ki jih prinašata zelena in digitalna preobrazba. Zagotovljena bo nadaljnja podpora za pospešitev izvajanja poglobljenih in celovitih prostotrgovinskih območij in drugih trgovinskih dogovorov ter za nadaljnjo poglobitev gospodarskega povezovanja s partnerskimi državami in med njimi, da bi se razvile trajnostne dobavne verige. Ključnega pomena bodo sodelovanje pri dokazilih o poreklu, programi v zvezi s pooblaščenimi gospodarskimi subjekti in pristop zainteresiranih partnerskih držav h Konvenciji o skupnem tranzitnem postopku, pa tudi spodbujanje dobrega davčnega upravljanja, zlasti preglednosti in izmenjave informacij ter pravične obdavčitve, in podpiranje močnejše mednarodne vloge evra. V zvezi s tem bo EU še naprej podpirala prizadevanja zainteresiranih partnerskih držav za izpolnjevanje meril za pridružitvev enotnemu območju plačil v evrih (SEPA). Zainteresiranim partnericam bo zagotovljena podpora pri razvoju finančnih trgov.

18. Na področju naložb in dostopa do financiranja bo poudarek na izboljšanju dostopa do financiranja za mala in srednja podjetja (MSP) in EU bo v ta namen zagotovila sredstva v višini 1 milijarde EUR v lokalni valuti in podporo 500 000 MSP. Poleg tega bo zagotovila naložbe v višini 500 milijonov EUR lastniškega kapitala za pomoč MSP, krepitev ekosistema zagonskih podjetij, ohranjanje gospodarskega razvoja, spodbujanje podjetništva žensk, ustvarjanje kakovostnih delovnih mest ter za zeleni in digitalni prehod. V zvezi s tem bodo ključnega pomena podpora strukturnim reformam, izboljšanje gospodarskega upravljanja in upravljanja trga dela, privabljanje neposrednih tujih naložb s podpiranjem zdravega naložbenega okolja, spodbujanje mednarodnih delovnih standardov, zmanjšanje korupcije in povečanje gospodarske odpornosti.
19. Z aktivnejšim delovanjem zunaj glavnih mest, med drugim z naložbami v trajnostno agroživilsko proizvodnjo, ustvarjanjem boljših možnosti za najemanje posojil v kmetijstvu, podporo diverzifikaciji dejavnosti, spodbujanjem pametne specializacije ter učinkovitejšo rabo virov in omejevanjem emisij, se bo sprostil gospodarski potencial podeželskih in obalnih območij. Najmanj 50 občin bo prejelo podporo, da bi se lahko bolje odzivale na zapletene okoliščine, prilagajale negotovim razmeram in podnebnim spremembam ter izboljšale odpornost.
20. Trajnostna, na pravilih temelječa in varna medsebojna povezljivost v prometu se bo okrepila z dokončanjem razširjenega okvirnega jedrnega omrežja TEN-T, ki zajema vse načine prevoza (cestni, železniški, zračni in pomorski prevoz ter prevoz po vodnih poteh, vključno s celinskimi plovnimi potmi), in naložbami za nadgradnjo 3 000 km prednostnih cest in železnic vzdolž razširjenega omrežja TEN-T, ki naj bi bila dokončana do leta 2030. Ta nadgradnja, s katero naj bi spodbudili gospodarski razvoj, regionalno povezovanje, trgovino in mobilnost, se bo izvedla v skladu s standardi EU, pri čemer se bo zagotovila odpornost na podnebne spremembe in omejila okoljska škoda. Medsebojna povezljivost se bo okrepila tudi z dokončanjem mreže sporazumov o skupnem zračnem prostoru in sodelovanjem na področju varnosti v zračnem, pomorskem in cestnem prometu, zlasti z ustanovitvijo regionalnega observatorija za varnost v cestnem prometu. Partnerskim državam se bo za povečanje energetske varnosti zagotovila podpora pri prehodu na podnebno nevtrarno energijo z diverzifikacijo, ki bo omogočala odmik od uvoza nafte ali plina, in z razogljičenjem energetskih sistemov, in sicer prek naložb v obnovljive vire energije in večjo energijsko učinkovitost ter s spodbujanjem povezovanja energetskih trgov na podlagi ustrezne zakonodaje, s čimer naj bi zagotovili zanesljivost oskrbe z energijo v regiji. V zvezi s tem se bo prizadevalo za modernizacijo nacionalnih prenosnih sistemov zemeljskega plina.

21. Še naprej se bo vlagalo v ljudi in družbe znanja, z zagotovitvijo 70 000 individualnih priložnosti za mobilnost za študente in študentke ter osebe, raziskovalce in raziskovalke, mlade in mladinske delavce in delavke pa se bodo te naložbe še okrepile. Reforma izobraževanja bo še vedno strateška prednostna naloga. Nadaljevala se bodo prizadevanja za posodobitev in inovacije na vseh ravneh izobraževanja in usposabljanja. To vključuje strukturirano sodelovanje med univerzami EU in partnerskih držav, institucijami poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter mladinskimi organizacijami, pa tudi spodbujanje zaposlovanja, zaposljivosti, podjetništva in veščin pri mladih, vključno z reševanjem vprašanja bega možganov. Zagotovljena bo nadaljnja podpora za delovanje evropske šole za države vzhodnega partnerstva v Gruziji. Še naprej se bosta podpirala kulturni in ustvarjalni sektor. Ključnega pomena bodo naložbe v raziskave in inovacije, tudi z reformami politike, povečanjem bruto odhodkov za raziskave in inovacije ter podpiranjem zelenega in digitalnega prehoda s strategijami pametne specializacije in prenosom tehnologije.

Skupaj za okoljsko odpornost in odpornost na podnebne spremembe

22. EU si bo skupaj s partnerskimi državami prizadevala regijo preoblikovati v pravične in uspešne družbe s sodobnimi, z viri gospodarnimi, podnebno nevtralnimi, krožnimi in konkurenčnimi gospodarstvi, hkrati pa doseči povečanje njihove okoljske odpornosti in odpornosti proti podnebnim spremembam, tudi z bolj trajnostno rabo naravnih virov in razogljičenjem.
23. Za izboljšanje zdravja in dobrega počutja ljudi bo poudarek na zmanjšanju onesnaževanja s spremljanjem in izboljšanjem kakovosti zraka v 300 mestih ter na nadaljnjem napredku pri zagotavljanju splošnega dostopa do čiste vode in sanitarnih storitev, pri čemer naj bi dostop do varne oskrbe z vodo dobili še trije milijoni ljudi. Izboljšale se bodo okoljske informacije in izvedla se bo okoljska ocena urbanističnih razvojnih načrtov. Spodbujalo se bo ozaveščanje javnosti o ekoloških vprašanjih in vprašanjih podnebnih sprememb ter njeno sodelovanje pri okoljskih pobudah.

24. Da bi podprli krožno gospodarstvo ter pospešili zeleno okrevanje in rast, se bodo ob pomoči EU okrepile podnebne politike in zelene naložbe v skladu z evropskim zelenim dogovorom, okoljsko upravljanje pa izboljšalo, da bi do leta 2050 dosegli podnebno nevtralnost in pospešili prilagajanje podnebnim spremembam. EU bo podprla partnerske države, ki naj bi do konference COP27 sprejele nacionalne strategije za razvoj z nizkimi emisijami do sredine stoletja. Pripravljena je razmisliti o podpori partnerskim državam pri uvajanju učinkovitih shem za zmanjšanje emisij ogljika in/ali cenovnih politik za ogljik, usklajenih s politikami EU, tudi v okviru prihodnjega mehanizma za ogljično prilagoditev na mejah. Nadaljevalo se bo sodelovanje v zvezi z izvajanjem Sendajskega okvira za zmanjševanje tveganja nesreč. EU bo spodbujala strategijo za trajnostno in pametno mobilnost, strategijo „od vil do vilic“ ter pravičen prehod, tudi v regijah, ki so odvisne od rudarske dejavnosti. Povečalo se bo inovativno podnebno in zeleno financiranje, okoljske presoje pa bodo bolj sistematične. Okrepile se bodo politike EU na področju proizvodov in ekoloških inovacij, izboljšalo se bo ravnanje z odpadki in povečalo recikliranje.
25. Da bi ohranili biotsko raznovrstnost in izboljšali izkoriščanje naravnih virov kot osnove gospodarstva, se bo gospodarjenje z vodo, tudi v čezmejnem okviru, podprlo z nadaljnjo uskladitvijo z okvirno direktivo EU o vodah in zadevnimi mednarodnimi standardi. Zaščitena območja bodo razširjena in povezana, gospodarjenje z gozdovi se bo izboljšalo, pomorsko upravljanje ob Črnem morju pa bo okrepljeno, med drugim s povečanjem zmogljivosti na področju pomorske varnosti in določitvijo Črnega morja za območje nadzora nad emisijami.
26. Kar zadeva krepitev energetske varnosti, se bo podprl prehod na podnebno nevtralne energetske sisteme in spodbujala energijska učinkovitost. Cilj je, da se poraba energije v 250 000 gospodinjstvih zmanjša za vsaj 20 %. K temu cilju bodo prispevale obsežne celovite prenove in krepitev zmogljivosti v skladu s standardi energetske učinkovitosti. Izkoristiti je treba celoten potencial energije iz obnovljivih virov. Izboljšalo se bo delovanje energetskih trgov, okrepili zakonodajni in regulativni okviri ter razvile trajnostne regionalne zmogljivosti energetske infrastrukture. Zagotoviti je treba najvišjo raven jedrske varnosti. Podpiralo se bo regionalno sodelovanje na področju gospodarstva, ki temelji na obnovljivem vodik.

27. Za pospešitev prehoda na trajnostno in pametno mobilnost se bo z mednarodnimi finančnimi institucijami začelo delo za uvedbo novih finančnih mehanizmov za mesta. Prednost bo imel javni in zasebni prevoz z nizkimi emisijami, ki ne temelji na fosilnih gorivih, stara vozila z visokimi emisijami pa bodo zamenjana, med drugim z uvajanjem pilotnih projektov.

Skupaj za odporno digitalno preobrazbo

28. Za razvoj odpornega digitalnega gospodarstva in družbe bodo potrebne okrepitev varnih elektronskih komunikacijskih infrastruktur, nadaljnja digitalizacija javnih uprav in zasebnega sektorja ter naložbe v spodbujanje digitalnih inovacij ter digitalnih veščin.
29. Cilji so naslednji: 80 % gospodinjstev ima dostop do cenovno sprejemljive visokohitrostne internetne povezave; 80 % javnih storitev v vzhodnem partnerstvu je na voljo na spletu prek platform za interoperabilnost; vzajemno so priznani digitalni podpisi med štirimi partnerskimi državami in z EU; milijon državljanov in državljanek vzhodnega partnerstva je digitalno opolnomočenih z vzpostavitvijo digitalne izobraževalne platforme.
30. Maloprodajne cene mednarodnega gostovanja se bodo znatno znižale, varnost omrežij 5G pa bo zagotovljena z uskladitvijo z usklajenim pristopom EU. V zvezi s tem se bo podpiralo izvajanje sporazumov o gostovanju in spektru med partnerskimi državami in, če je ustrezno, z EU. Čezmejno e-trgovanje z EU se bo znatno povečalo in delovali bodo štirje digitalni prometni koridorji, ki bodo dopolnjevali omrežje TEN-T. Zagotovljene bodo znatne naložbe v podporo visoko zmogljivim digitalnim zagonskim podjetjem.
31. Za okrepitev kibernetске odpornosti in kibernetске varnosti bodo vzpostavljeni institucionalni, politični in zakonodajni okviri, v sodelovanju z Agencijo EU za kibernetско varnost (ENISA) pa bo uvedena tudi njena metodologija na področju kibernetских groženj. Spodbujala se bo nadaljnja uskladitev s standardi EU in mednarodnimi standardi varstva podatkov.